proti císaři Jindřichu IV. za papeže Řehoře VII. Vedoucí myšlenkou jeho děl, mimo podřízenost císaře papeži a církvi, je názor o smlouvě s panovníkem, jenž úřad svůj má jen z moci lidem jemu svěřené a proto také jeho moc je menší než moc celku. Originalním však tento zastance práv papežových nikterak nebyl. *řk.*

H. Berthélemy: Traité élémentaire de droit administratif. Paris, 1901. S. 933.

K učebnicím správního práva republiky, kteréž byli napsali *Aucoc*, *Laferrière*, *Ducrocq*, *Hauriou*, přibylo toto kompendium pařížského profesora a je bez odporu z nejlepších prací v oboru francouzské správní theorie. Soustava přijala rozdělení v nauku o organisaci správy, výkonech správy a správním soudnictví. Pozornosti zasluhuje zvláště důležitá nauka o veřejném statku a o uzavírání zvláštních smluv správních při provozování státních podniků a obstarávání úkolů veřejných. Funkce správního soudnictví rozlišeny jsou (dle panujících názorů) dle toho, jde-li o soudnictví plné jurisdikce, rozhodování u věci samé, nebo jedná-li se o rozhodnutí o legalitě výkonu správy a kassaci, aneb konečně jde-li o prohlášení, kterými se pouze určuje smysl správních předpisův. Veškery výkony správy dělí B. ve dvě rozsáhlé kategorie: Akty veřejné autority, t. j. takové úkony veřejné moci, kterými se něco předpisuje nebo nařizuje, a akty pouhé správy, t. j. takové úkony správy, které podnikají orgánové správní jako zástupci a zřízenci podniků veřejných a státních ústavův. Dle toho řídí se pak i příslušnost správních orgánův a kompetence správního soudnictví. Jinak lze se v knize setkati se všemi rozdíly, které charakterisují francouzskou theorii správy na rozdíl od soustav německých. *řk.*

Lucas Jos.: Über die Gesetzes-Publikation in Oesterreich u. dem Deutschen Reiche. V Št. Hradci 1903. S. 248.

Publikace zákonů je dle spis. buď materielní, při které právní řád jak nejvíce možno se stará, aby předpisy právní došly známosti u všech občanů (veřejnými vyhláškami, ohlašováním v místnostech úředních a kostelích), nebo formalní, při které se pouze praesumuje, že zákon publikací v obecnou známost vešel, jakmile v určitém listu byl otištěn. Dnes platí při vyhlášení zákonů v Německu jako v Rakousku publikační methoda formalní, původu francouzského; konvent republiky zřídil za revoluce 1793 v Bulletin des lois první list pro vyhlašování zákonů v nynějším našem technickém smyslu a v 1. pol. 19. st. nastala recepce tohoto publikačního prostředku ve státech německých a Rakousku. Základní zásady této publikační methody jsou ty, že publikace děje se rozesýláním určitého listu, ve který veškery zákony, mají-li platiti, musí býti pojaty, a který má takto publikační monopol, a dále, že jen tímto způsobem vyhlášený zákon má materielní platnost a úřady i poddaní, jde-li o platnost nějakého zákona, jsou odkázáni jen na otištěný zákon v zákoníku; otisk zákona je pro ně originálem zákonného předpisu. Největší část spisu věnována je líčení publikačního práva francouzského až do 1870. i v tomto spisu, pracovaném s obsáhlou znalostí pramenův i literatury, zůstal

spisovatel věren své theorii o podílu parlamentu na výkonu moci zákonodárné ve státech monarchických. [1]) *řk.*

Státoprávní politika. (Knihovna Samostatnosti seš. 23.—29., sv. XI.) V Praze 1903. — *Hajn A.: Politické strany u nás.* V Pardubicích 1903.

Oba spisy mají pro ústavní právo zajímavost pouze potud, pokud obsahují názory různých politických stran na povahu historického práva státního českých zemí a na jeho poměr k nynější říšské ústavě. Prvý spis jedná o podstatě státního práva v historickém vývoji, o významu jeho se stanoviska národnostního, kulturního a národohospodářského, dále pak o vývoji státoprávní politiky od 1848 do přítomnosti a o státoprávní politice přítomnosti i budoucnosti. V právnickém a státovědeckém podkladu líčení drží se spis celkem starších formulací, ač nikoli veskrze správně; [2]) nedostatek přesného dogmatického vymezení státoprávních pojmů lze však omluviti především politickým účelem spisu. *řk.*

Przegląd prawa i administracyi 1902. Jan Guckler, Kilka uwag do kwestyi odszkodowania za nierogaciznę wybitą z powodu pomoru, práce zabývající se sociálně důležitou otázkou náhrady škody za dobytek v případu moru poražený, jejíž zákonné upravení cís. nařízením ze dne 2. května 1899 č. 81. ř. z. a ze dne 15. září 1900 zanechává mnoho pochybností a případů nerozhodnutých. — Prof. Dr. *St. Starzyński* pokračuje z minulého ročníku v otázkách právně-politických, jež byly předmětem rokování sněmovních (haličských) v r. 1901 a 1902 a jedná o zákonodárné činnosti sněmu 1902. *Dr. Čk.*

Czasopismo prawnicze i ekonomiczne 1902. Dr. *Tad. Bresiewicz* dokončuje z minulého ročníku práci svou o smlouvách administrativních. — Prof. Dr. *Madejski,* Polityczne prawo wolności narodowej; práce vydaná 1901 německy v 2. sešitě Studien zur Rechtssprechung des Reichsgerichtes. Stanoviv nejprve pojem kmene národního a národa, zabývá se autor otázkou podnětu práva článkem 19. zákl. zák. garantovaného, jakož i jeho obsahem a před-

---

[1]) V. o tom Sbor. II. 416.

[2]) Z četných dokladů: Na p. 27. se praví, že »státoprávní postavení království Českého, zračí se také v naprosté samostatnosti zemského majetku, který jest zemským majetkem státním«. V majetkové samostatnosti země dochází však výrazu pouze její povaha jako korporace; z pouhé majetkové samostatnosti nedá se ještě ani dokázati *veřejnoprávný* ráz země jako korporace; státoprávní postavení země (a všech zemí cislajtanských) dochází výrazu jedině potud, pokud země vykonávají funkce jako jiné státy a pokud mají vlastní skutečné *státní orgány*, které jinak jen státům přísluší. Státoprávní postavení země nepřesahuje tedy nijak obor zemského zřízení, zemské ústavy, pokud tato obsahuje normy rázu státoprávního. Povaha země, jako majetkového subjektu, nezaručuje jí ještě žádné státoprávní povahy. — Na p. 127. vyložen byl rozdíl státního práva a autonomie tak, že by dle tohoto výkladu žádný dílčí stát spolkového státu, protože dílčí státy mají jen autonomii v záležitostech spolkové ústavě nepřikázaných, nebyl státem s vlastní zákonodárnou mocí a nebyl by dle uvedeného nejasného výkladu vůbec ani státem. Že naše zemské sněmy jsou bezprostřednými orgány právě tak jako říšská rada, o tom není dnes v státovědecké literatuře žádných pochybností.